

У віці 10–12 років:

(Your 10 to 12 Year Old)

поради щодо вивчення мови й розвитку мовлення
(Speech and Language Tips)

Уміння міркувати про мовлення (10 to 12 year olds talk about talking)

У 10–12 років помітні невеликі, але важливі зміни в мовленні. Дитина використовує складніші слова, які вивчає в школі, і ставить запитання про почуте. Вона вміє виділити головне, пояснити причини подій і переказати історію, зосереджуючись на ключових моментах. Коротко кажучи, мовлення стає подібним до дорослого.

Як діти вивчають мову (How children learn language)

Діти опановують мову щодня – під час спілкування й майже в будь-якій діяльності. Вони засвоюють нові слова, вчаться будувати речення й по-різному висловлювати свої думки. Будь-яка спільна активність із дитиною – це шанс для навчання.

Поради, які варто спробувати

(Try these tips in your language)

Спілкування (Talking tips)

- **Запитайте дитину про її день.** Можна сказати: “Мені цікаво почути, як минув твій день”. Допомогайте відтворити всі важливі деталі, ставлячи запитання: “Хто був поруч?”, “Що сталося?”, “Коли це було?” або “Як ти себе почував(-ла)?”.
- **Запитуйте думку дитини щодо різних тем.** Наприклад: “Тобі подобається піца? Чому так або чому ні?”. Або складніше: “Якби ти став(-ла) невидимим(-ою), які були б твої дії?”.
- **Пов’яжуйте нові слова з тим, що ваша дитина вже робила раніше.** Наприклад: “Пам’ятаєш, як ми були на озері й бачили великі пухкі білі хмари? Їх називають купчастими”.

Слухання (Listening tips)

- **Використовуйте ключові слова, щоб допомогти дитині запам’ятати вказівки.** Наприклад: “У тебе є 3 завдання після школи. Перше – поклади рюкзак на місце. Друге – почитай. Третє – накрій на стіл”.
- **Пояснюйте дитині, що ви робите, якщо вам не вдалося почути все сказане.** Скажіть, чому частина повідомлення була пропущена: “Я не чув(-ла) тебе через музику”. Повторіть ту частину, яку вдалося почути: “Ти сказав(-ла), що кудись ходив(-ла)?”. І попросіть повторити те, що не було почуто. Запропонуйте застосовувати ці самі кроки, коли не вдалося зрозуміти інших.
- **Обговорюйте емоції людей за виразом обличчя.** Використовуйте різні слова для опису почуттів, наприклад: засмучений, розчарований, схвильований. Поясніть, що означають ці слова.

Щоб отримати додаткову інформацію, зіскануйте цей QR-код або перейдіть на сайт myhealth.alberta.ca/Topic/Pediatric-Rehabilitation/Pages/Talk-Box-Ukrainian.aspx

Корисні вправи

(Activities to try)

Навчання через дії

(Children learn by doing)

- **Пограйте в гру “Якщо я дам тобі три речі”.** По черзі називайте три предмети, наприклад: шматок крейди, вітаміни й склянку. Кожен вибирає один предмет, який повернув би, і пояснює, що зробив би з двома іншими. Це допомагає аргументувати свій вибір. Щоб ускладнити завдання, назвіть предмет, який дитині невідомий. Спочатку доведеться з'ясувати, що це означає – так збагачується словниковий запас.
- **Пограйте в гру “Зароби бал”.** Запропонуйте дитині знайти нове слово в телешоу чи рекламі. Попросіть дитину записати його (за потреби допоможіть із правописом). Після перегляду обговоріть значення. Знайдіть слово в словнику. Спробуйте скласти з ним речення. За кожне речення можна нараховувати бал.
- **Почніть історію.** Під час поїздки або очікування транспорту вимовляйте по частині речення. Нехай дитина завершує його й додає наступну частину. Продовжуйте доповнювати речення одне одного, намагаючись зберігати тих самих персонажів і хід думок, доки не складеться цілісна історія. Ця гра допомагає розвивати уважне слухання, пам'ять, уміння розповідати й словниковий запас. Історія може вийти кумедною – і це робить гру веселішою.

Навчання через читання

(Children learn by reading)

Читання й опанування мови нерозривно пов'язані між собою. Завдяки читанню дитина вчиться розмовляти й слухати, що значно полегшує опанування навичок читання й письма. Усі ці вміння вкрай знадобляться в школі. Нижче наведено кілька порад, які допоможуть зробити читання цікавішим.

- **Заохочуйте дитину читати іншим.** Наприклад, молодшим братам і сестрам, двоюрідним родичам або друзям.
- **Читайте з дитиною, коли ви поза домом.** Пропонуйте їй читати меню, вивіски, етикетки на продуктах, афіші, рекламні щити або комікси.
- **Попросіть дитину коротко переказати зміст книжки.** Після завершення читання запитайте, що сподобалося, а що ні.
- **Обговоріть, що відчували герої.** Розкажіть, які слова допомогли це зрозуміти.

Чого варто очікувати

(What to expect)

Кожна мова має окремі етапи розвитку мовлення й опанування навичок комунікації. У Talk Box (Скриньці мовлення) представлені етапи лише для англійської мови. Їх можна знайти в Talking and Listening Checklist (Контрольному списку для говоріння й слухання) на сторінці ahs.ca/talkbox.

Коли потрібно звертатися по допомогу?

(When to get help)

Зверніться до спеціаліста, якщо дитина:

(Reach out for help if your child:)

- має труднощі з вимовою звуків;
- говорить так, що ви її не розумієте;
- використовує лише короткі речення;
- не може переказати події з історії або зі школи;
- має труднощі з правилами розмови (не дотримується черговості, відхиляється від теми або не повідомляє, що чогось не зрозуміла).

Де можна отримати допомогу

(Where to get help)

Ви стурбовані розвитком мовлення своєї дитини? Хвилюєтеся, як вона опановує мову? Логопеди допоможуть вам. Щоб отримати додаткову інформацію, перейдіть на сторінку ahs.ca/pedrehab.

Щоб отримати цілодобову консультацію медсестри й загальну інформацію щодо здоров'я, зателефонуйте на лінію підтримки Health Link на номер 811. Якщо ви потребуєте послуг усного перекладача, просто скажіть, якою мовою вам потрібен переклад.

Корисні ресурси

(For more ideas)

- curriculum.learnalberta.ca/parents/en/home
- schools.healthiertogether.ca/en/
- alberta.ca/family-resource-networks

Екрани й розвиток мовлення

(Screens and your child)

Мовлення найкраще розвивається під час живого діалогу, коли співрозмовники чергуються. Час, який дитина проводить перед екраном, – це втрачений шанс поспілкуватися. Зведіть до мінімуму час, який дитина проводить перед екраном (мається на увазі використання планшета, телефона, телевізора або іншого пристрою). Щоб дізнатися більше про проведення часу перед екраном, зверніться до постачальника медичних послуг або відвідайте сайт caringforkids.cps.ca.

Деякі діти використовують програми або пристрої для спілкування. Це називається допоміжною і альтернативною комунікацією. Ці програми призначені, щоб сприяти спілкуванню, і не зараховуються до часу, проведеного перед екраном.

Цей матеріал не замінює консультацію кваліфікованого фахівця в галузі охорони здоров'я. Він призначений лише для загального ознайомлення й надається за принципом "як є, де є". Попри те, що було докладено всіх розумних зусиль для підтвердження точності інформації, співробітники Alberta Health Services не дають жодних запевнень або гарантій, явних, неявних або передбачених законом, щодо точності, надійності, повноти, застосовності такої інформації чи її придатності для певної мети. Співробітники Alberta Health Services категорично відмовляються від будь-якої відповідальності за використання цих матеріалів, а також за всі претензії, дії, вимоги або позови, що виникають унаслідок такого використання.

